

FILMić 2020.

Додатна упутства за учешће у ревији кратког ђачког филма - ФИЛМић

Како мотивисати ученике

Кратки ђачки филм најлакше је урадити у оквиру ваннаставних активности. У том случају време утрошено на снимање и монтирање, менторисање ученицима можете записивати као часове те секције или другог облика ОВ-рада. Нема никакве сметње ни да се осмишљавање филмића води као ЧОС уколико у њему учествује одељенска заједница. Постоје и секције у школама које су на директан начин везане за различите врсте медија или за праћења дешавања у школи: информатичка, новинарска, библиотечка и друге, и које израду филмића, осим за конкурс, могу користити за школски веб-сајт или електронске школске новине, чак и за наставу. Увек је добро да филмић има двоструку намену и да му није једини циљ учешће на конкурс. Он може бити приказан на родитељском састанку, ученичком парламенту, наставничком већу и слично. Уколико годишњим планом нисте планирали време за филмић, можете га у свој план додати уколико мислите да ће овакав вид учења кроз рад на прављењу филма дорпинети квалитету Ваше наставе или ваннаставних активности.

Будући да је конкурс јаван и наградног карактера ученици имају додатан мотив – да се такмиче са другим ученицима, да своје радове јавно прикажу и да можда освоје и неку награду. При прављењу сценарија за филмић, врло је важно да се ученицима да слобода да га сами осмишљавају. У супротном, цео посао ће схватати као наставников, а не свој. Наставник је, како у конкурс и гласи – ментор, што значи да усмерава и помаже, организује и координира, али не намеће своја решења и идеје, нити ради уместо ученика.

Видео-запис и филм

Ученици свакодневно снимају видео-записе фото-апаратима или мобилним телефоном. Они који су томе нарочито склони не морају бити, и обично ни нису, добри и подобни за снимање филмића. Разлика између видео-записа и филмића јесте у филмској причи, идеји и монтажи, које су за филмић, па и аматерски ђачки, пресудни. Филмска прича подразумева дешавање које има свој почетак, ток и крај са разрешењем. Као и у драми, подразумева се да у једном делу филма постоји некаква кулминација или изненађење и обрт. То неће бити потребно ако је у питању филмска репортажа, али и репортажа подразумева филмску причу, а поготово идеју, које свако после одгледаног филмића треба да буде свестан. Због тога је добро бирати ученике који воле филм и иоле се разумеју у филм као медиј и као седму уметност. Такви ће ученици размишљати и о семиотици филма и филмском језику, а не само о техничком делу.

Сценарио и тајне заната – књига снимања

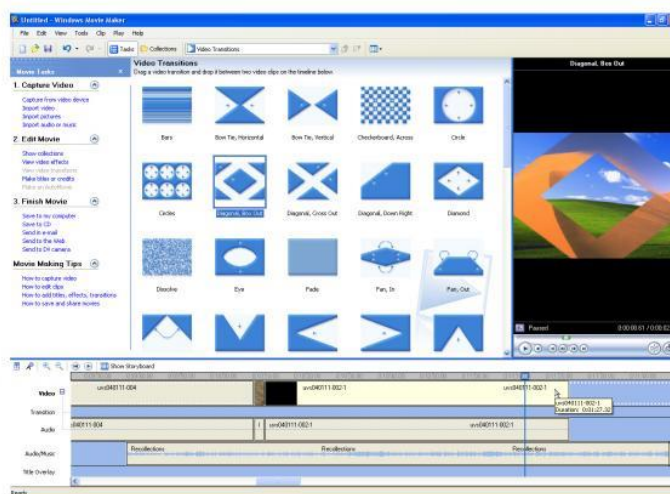
Сценарио филма је добро да га ученици направе пре снимања а могу направити чак и малу књигу снимања. Књига снимања осим сценарија садржи и основна упутства техничке природе. Уколико имамо добро написан сценарио, пре снимања с ученицима разматрамо на који начин (из ког угла, с каквом сценографијом, осветљењем итд) снимамо одређене кадрове. У сценарио се уносе и такве напомене којима ће се ученици руководити при снимању, те тако обogaћени сценарио слободно можемо звати књигом снимања. Током писања сценарија, односно књиге снимања ученицима се могу дати основна упутства о филмском језику. Основна упутства о филмском језику подразумевају информације о филмским плановима, покретима камере и угловима снимања. За снимање предвидети добар дигитални фотоапарат који је добро да има постоље (или бар пазите да вам у току снимања не дрхти пуно рука). **При снимању говора водите рачуна да говорници буду окренути ка апарату ако се користи микрофон уграђен у апарат (можете да користите и надснимавање гласа или титловање ако немате техничких могућности за квалитетно снимање звука). Посебну пажњу посветите при доснимавању звука (пропратне музике), да не покрије основни тон (говор). Тиме се избегава непотребно гушење основног тона.** Када додајете музику у филм, водите рачуна о ауторским правима, због принципијелних и техничких аспеката. Принципијелно, имате право да у свом делу користите музику, слике или делове неког другог ауторског дела са дозволом аутора (пракса је показала да је релативно лако добити од наших домаћих аутора такву дозволу, ако им пишете и наведете разлог коришћења у непрофитне сврхе).

Промена **филмских планова** (детал, крупни, амерички, средњи, општи) утичу на динамику филма и остављају различите ефекте на публику. Филмским планом се такође одређује чијим очима се сцене прате. То може бити свевидеће око, али посебан ефекат постиже се када се повремено заузме улога неког од актера па камера снима оно што актер види. Рецимо, у једном крупном плану прикажемо нечије изненађено лице, а у следећем средњем плану снимимо оно што то лице види. **Покрети камере** (швенк, лифт, фар, зум) и **рампа** (линија кретања или погледа) следећа су битна тајна заната при снимању филма. Ако камеру поставимо на једно место и снимамо одатле све време, и најзанимљивији догађај деловаће досадно, док ће швенк покрет унети напетост. Покрети камере битни су и због описа простора и представљања детаља и ликова. Са променом **угла снимања** (доњи, нормалан и горњи) не би требало претеривати, и користити их кад наглашавамо посебну атмосферу или карактер и значај неког лика: доња (жабља) перспектива уноси атмосферу језе, а лик овако снимљен увек је надмоћан, супериоран. Са горњим ракурсом је управо обрнуто. Комбинација различитих елемената филмског језика ствара жељени ефекат. Тако школско двориште снимљено из птичје перспективе у општем плану оставља утисак спокоја и идиле. Кад камеру нагло приближимо и зумирамо нечије бесно лице, и то у жабљој перспективи – почиње изненађење, нешто што ту идилу нарушава... Уколико снимамо мало бољим, професионалним камерама, важне су и могућности објектива и бленде.

Монтажа као круна

Добро је да имамо што више снимљеног материјала, а право умеће би било имати различите материјале о истом, тј. снимке двема камерама из различитих углова и планова. Тад је монтажа посебно ефикасна, занимљива, али и напорна. Током монтаже постајемо свесни пропуста, али и добијамо идеје за нова, непланирана решења. Пропусте у снимању можемо надоместити убацивањем фотографија, натписа. При монтажи делимо секвенце и манипулишемо филмским временом користећи прелазе и ефекте програма за прављење филма (Windows Movie Maker или неки други). Врло је важно да се ефекти не користе сами за себе, ради ефекта, него они пренесе одређени утисак. Одтамњење и затамњење, по обичају, преносе утисак проласка времена, тј. промену секвенце, те их није добро користити да би се повезале две одвојена кадра у истој сцени. За то ћемо користити неки неприметан прелаз. Пожељно је да у монтажи учествују и сви ученици који су филм стварали, не само да би нешто научили, него да би дали сопствена нова решења како снимљени материјал искористити и сложити у јединствену филмску причу која ће пренети одређену идеју.

Упутства за рад на монтажи филмића

Образовни материјал који покрива основе снимања видео материјала и прављење кратких дигиталних филмова, у стилу корак-по-корак, није везан ни за који школски предмет, план и програм и не захтева никакво школско предзнање, осим основне дигиталне писмености ученика, што наставнику даје бројне могућности. Осим што може да га на различите начине уклопи у наставу ментор може искористити поменути материјал као водич за добро планирану активност ученика у оквиру овог заједничког пројекта. У наставничком делу описани су примери коришћења и прављења дигиталних филмова у настави и за наставу.

Напомена. Водите рачуна да зависно од жанра који је одабран (драма, комедија, хорор...) глумачки израз треба да одговара том жанру и треба се размишљати о поступцима који приказују неко осећање (нпр. девојчице од 14 година се радују што су другарице, неће се држати за руке и трчати по терену од среће и скакутати као да имају 3 године). Такође, ментори треба да са ученицима прођу сценарио и упуте их шта је реално да се дешава у животу, а шта не, зато што ови филмићи имају и едукативну сврху и неће бити снимљени само ради такмичења имајући у виду и теме које су веома друштвено актуелне. Дакле, сцене треба да су реалистичне и убедљиве.

Желимо да ове године добијемо још квалитетније филмиће, да избегнемо грешке које су се јављале протеклих година.